

Aktiivisen työllisyyspolitiikan merkitys työllisyyden edistämisessä

Jouko Kajanoja

19.10.2016

Pikkuparlamentin kansalaisinfo

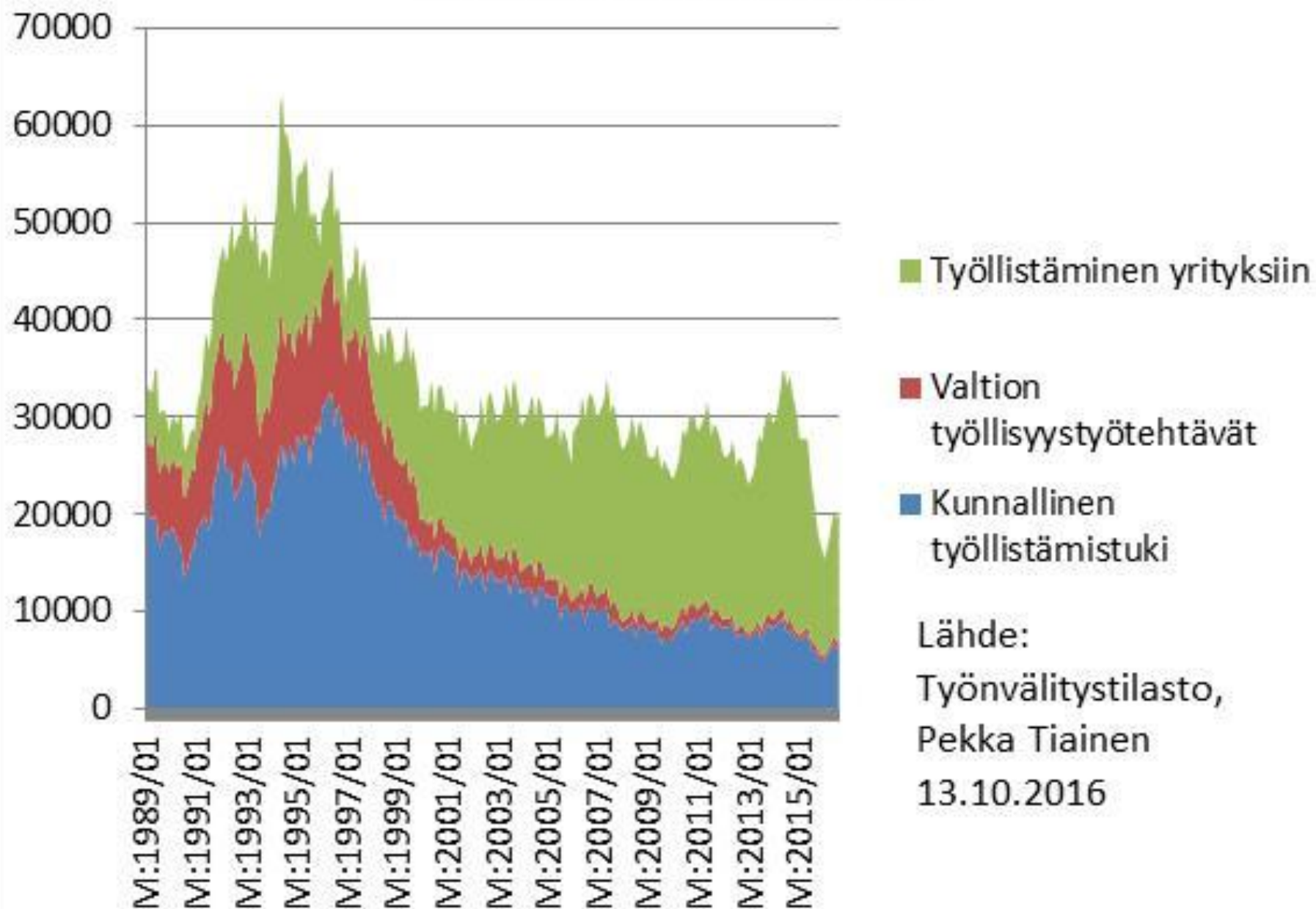
Aktiivinen työvoimapolitiikka - ATP

- Julkisella tuella työllistäminen – palkkatuki tärkein väline, kuntouttava työtoiminta, harjoittelut, koulutus yms.
- ATP ja inflaation pelko: tarvitaan työttömyyttä pitämään palkat kurissa
- Toisaalta ATP tasoittaa tasapainottomuuksia ja ylläpitää työkykyä – se vähentää inflaation vaaraa vahvistaessaan työvoiman tarjontaa
- Hysteresis on tärkeä asia
- OECD:ssa suhtauduttiin eri vaiheissa eri tavoin ATP:hen
- Kohdentumisen edistäminen on ollut koko ajan tavoitteena, mutta ei työllisyyden parantaminen työn kysyntää lisäämällä eli palkkatuella
- Nähtiin, että kiihdyttää inflaatiota ja on tehotonta
- Sitten havaittiin hysteresis ja työvoiman tarjonnan heikkeneminen
- Työllistymisvaikutuksia kartoittanut tutkimus antoi myönteisempiä tuloksia

ATP Suomessa

- Jukka Pekkarinen & Juhana Vartiainen: täystyöllisyyden ylläpito on Suomessa ollut toissijaista, kilpailukyky dominoinut
- Tämä on näkynyt myös julkisen vallan työllistämistoimenpiteiden ja palkkatuen rajoittuneisuutena verrattuna Pohjoismaihin
- Esimerkiksi 2008-2009 ei Suomessa johtanut lisääntyneisiin panostuksiin työllisyyden edistämiseen kuten melkein kaikissa muissa OECD-maissa

Palkkatuen käyttö

Väli- vai siirtymätyömarkkinat

- Asko Suikkanen: pitäisi puhua siirtymätyömarkkinoista, ei välityömarkkinoista
- Entä kehitysvammaiset, suojatyö yms.?
- Kuntouttava työtoiminta – ei ole ansiotyötä, mutta 80 % on pitänyt parempana kuin ei mitään
- Työpajat, työkokeilu, työharjoittelu ...
- Ovat varmaan korvanneet ”oikeaa työtä” ja muitakin epäkohtia on, mutta tarvitaan
- Palkkatuetussa työssä voi olla perusteltua olla pitkään
- Tarvitaan monenlaista – ei vain siirtymän odotusta

OECD:n raportti 2009: ”Sairaus, osatyökykyisyys ja työ – Esteiden murtaminen”

- Suomi, Tanska, Hollanti, Irlanti, Norja, Puola, Sveitsi, Australia, Luxemburg, Espanja ja Englanti
- ”Aivan liian monet työntekijät siirtyvät pysyvästi pois työmarkkinoilta terveysongelmien vuoksi ja toisaalta liian harvat henkilöt, joiden työkyky on alentunut, ovat mukana työelämässä. Tämä on sekä sosiaalisessa että taloudellisessa mielessä tragedia. ... yhteiskuntien kyvyttömyys sopeutua yksilöllisiin eroihin ...”
- Suomi pärjäsikin vertailussa korkeintaan keskinkertaisesti – olemme hyviä työssä olevien terveyden ylläpitämisessä, mutta emme ole hyviä työelämään palauttamisessa

Filatovin selvitys välityömarkkinoista 2013

Aulan selvitys työllisyyskokeiluista 2016

- Kokonaisvastuun ja asiakaslähtöisyyden puute – raportoivat voimakkaasta kriittisestä palautteesta julkisia työvoimapalveluja kohtaan
- Palvelukeskuksille ja kunnille siirretään kokonaisvastuu sosiaalipoliittisesta työvoimapolitiikasta – Suomen malli 2019 jälkeiseen aikaan
- Työssäkäyntialueittain oma välityömarkkinastrategia ja verkosto
- Joustavoitetaan tukia ja turvataan pitkäjänteisyys – jopa viiden vuoden mittaisia työllisyyspolkuja – tuen pitäisi tulla nopeasti eikä satojen työttömyyspäivien jälkeen
- Helpotetaan palkkatuetun työntekijän ”vuokraamista” – ”palautetaan jos ei pelitä” [työpankki]
- Yksi luukku, joustavuus, yksilöllisyys, suhde avoimiin työmarkkinoihin
- Resurssit ??? – ehdotukset ovat tekopyhiä ilman voimavaroja – nyt menossa alasajo

Paltamo

- Kaikki halukkaat työttömät Paltamossa saivat töitä (18 % > 4 %)
- Työnhakuklubi - tärkeä
- Yksi luokka – terveydenhoito (parani – kallistui)
- Radikaali kunnallistaminen – joustava, ei määräaikoja ja muita esteitä
- Työtehtävät olivat ongelma – puuhastelua – mallia työpankista
- Taloon juuttuminen (huoltovelvollisuus; yli 1000 €/kk > opintoraha)
- Korkeatasoinen ohjaus ja valmentaminen – ei toiminut
- Korkeatasoinen kuntoutus – toimi lopuksi
- Oppisopimus ei toiminut
- Hinta – 4000 €/työvuosi – sama kuin palkkatuen nettohinta

Työtakuu - tutkimus Australiassa

- Jokaiselle luodaan mahdollisuus palkalliseen työllistymiseen (Paltamo)
- Perustelut miksi se on järkevää ja eikä haittaa työmarkkinoita
- Työllistetään yhteiskunnallisesti hyödyllisiin töihin
 - jotka eivät toteudu nykyisten työmarkkinoiden puitteissa
 - joissa on vähäisen ammattitaidon edellyttämiä tehtäviä
 - joista maksetaan minimipalkka, joka ei vääristä nykyisiä työmarkkinoita
- Laaja alueellisiin ja paikallisiin työllisyyden asiantuntijoihin kohdistunut kysely: sellaisia työtehtäviä on eniten sosiaalisissa palveluissa, mutta runsaasti myös kuljetuksissa, virkistykseen ja kulttuurin alalla sekä terveys- ja turvallisuustehtävissä. Mainitaan myös asuntotuotannon ja julkisen infrastruktuurin rakentaminen. Tehtävistä mainitaan mm. avustavat opettajat, kotihoito ikäihmisille ja kuljetustehtävät. Tehtäviä on hyvin monenlaisia.
- Tuleeko kalliiksi? Mitchell & co: puute tulee kalliiksi. Entä muut?

Talouspolitiikka

- Iso kysymys työllisyyden kannalta - olisi vastuutonta ohittaa
- Austerity eli leikkaukset vai elvytys eli alijäämäinen julkinen talous
- Jos talouden ongelmat eivät ole suhdanneluonteisia vaan rakenteellisia, silloin velkaelvytys olisi vastuutonta
- Jos ovat suhdanneluonteisia, vastuutonta olla elvyttämättä. USA:ssa työttömyys on euromaita vähäisempää, kun se on velkaelvyttänyt
- Voiko yksittäinen euromaa elvyttää – kiistelty kysymys
- Saksa, Hollanti ja Suomi vahvimmin elvytystä vastaan. Muutosta?
- Sopeutus (ei elvyttäminen) voi työllisyyden kannalta tapahtua monella tavalla – vrt. Japani 3 % - kyse on monista työmarkkinoihin vaikuttavasta toimenpiteestä.